

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NOVELA ZÁKONA O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

- Dne 21. 7. 2022 byla Senátu postoupena novela zákona o svobodném přístupu k informacím, která zahrnuje povinnost poskytovat informace o výši platů a odměn vysokých státních úředníků a manažerů.
- Nově bude muset poskytovat informace i skupina ČEZ, která v současnosti zveřejňuje pouze smlouvy v registru smluv. V budoucnu by měla poskytovat i informace o dodávkách elektřiny a další údaje nad rámec běžného obchodního styku, které podnik konkurenčně nepoškodí.
- Novela by měla také usnadňovat vymahatelnost práva na informace a implementovat unijní směrnice o otevřených datech do českého právního řádu.

(2) ZÁKON O ZVLÁŠTNÍCH DŮVODECH PRO ZASTAVENÍ EXEKUCE – DALŠÍ „MILOSTIVÉ LÉTO“

- Dne 22. 7. 2022 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen zákon o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce, kterým by mělo dojít k opakování tzv. „milostivého léta“, o němž jsme Vás informovali v Monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc říjen 2021 a měsíc duben 2022.
- Soudní exekutor zastaví exekuci v řízeních zahájených přede dnem 28. 10. 2021, pokud povinný do 30. 11. 2022 oznámí, že chce postupovat dle tohoto zákona a uhradí vymáhanou jistinu, a to za předpokladu, že byla v exekučním řízení vymožena nejméně celá jistina a paušální náhrada nákladů exekuce, přičemž takto vymožené plnění není dotčeno právy třetích osob. Paušální náhrada nákladů exekuce je stanovena na částku 1.500,- Kč zvýšenou o daň z přidané hodnoty, je-li exekutor jejím plátcem.
- Právní úprava milostivého léta je využitelná pro povinné, jejichž dluh splňuje zákonem stanovené požadavky: (i) dluh je vymáhán exekučně soudním exekutorem, (ii) oprávněným je Česká republika, územní samosprávný celek, statní příspěvková organizace, zdravotní pojišťovna či jiný oprávněný stanovený zákonem a (iii) povinný je fyzickou osobou.
- Povinný bude navíc moci písemně požádat soudního exekutora o sdělení výše částky, která má být uhrazena, přičemž exekutor bude muset odpovědět do 15 dnů.

(3) NOVELA ENERGETICKÉHO ZÁKONA

- Prezident podepsal další novelu energetického zákona, která opět, stejně jako vládní novela z minulého měsíce, reaguje na současnou krizi na trhu s energiemi v oblasti dodávek zemního plynu.
- Nově se zavádí příspěvek na úhradu nákladů za elektřinu a plyn. Jedná se o částku určenou zákazníkovi na úhradu části jeho plateb za elektřinu nebo zemní plyn. Podrobnosti týkající se tohoto příspěvku, jako jsou kategorie odběrných míst zákazníků, u kterých se příspěvek zohledňuje, výše příspěvků a další, stanoví vláda nařízením. Příspěvek je poskytován operátorovi trhu a dále jeho prostřednictvím jednotlivým obchodníkům s elektřinou a plynem. Příspěvek jsou povinni zohlednit v nejbližší zálohové platbě zákazníka.

- Dochází k zavedení institutu předcházení stavu nouze. Ten může být ministerstvem vyhlášen pro celé území státu na období nejdéle 12 měsíců. Při předcházení stavu nouze nebo stavu nouze, který ministerstvo vyhlásilo, může přijímat opatření a ukládat povinnosti držitelům licence na výrobu tepelné energie nebo licence na rozvod tepelné energie.
- Spolu s příspěvkem na úhradu nákladů za elektřinu a plyn a institutem předcházení stavu nouze dochází i k zavedení nových souvisejících přestupků držitele licence.

(4) VYHLÁŠKA 154/2022 Sb., KTEROU SE MĚNÍ VYHLÁŠKA Č. 36/2006 Sb., O OVĚŘOVÁNÍ SHODY OPISU NEBO KOPIE S LISTINOU A O OVĚŘOVÁNÍ PRAVOSTI PODPISU

- Tato vyhláška stanovuje bližší podmínky provedení legalizace podpisu na dokumentu v elektronické podobě. Vyhláška připravuje proces e-legalizace skrze službu Úschovna Czech POINT, která umožní nahrání dokumentu a bude fungovat jako datové úložiště. Úschovna Czech POINT vytvoří po nahrání dokumentu specifický identifikátor, který bude úředníkům sloužit k provádění e-legalizace, přičemž tímto identifikátorem bude možné otevřít dokument skrze Úschovnu.
- Zároveň by e-legalizace měla mít další dvě funkce (i) možnost generování podpisového archu pro připojení dalšího e-podpisu na listinu a (ii) možnost informačních e-mailů pro průběžné zjišťování, zdali byl dokument podepsán ještě někým jiným.
- Účinnosti vyhláška nabyla dne 1. 7. 2022.

(5) NÁVRH NOVELY ZÁKONA O EVIDENCI SKUTEČNÝCH MAJITELŮ

- Poslanecká sněmovna dne 7. 7. 2022 schválila vládní návrh novely zákona o evidenci skutečných majitelů, o které jsme Vás informovali již v Monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc duben 2022 a červen 2022, a to v reakci na probíhající řízení o nesplnění povinnosti pro nesprávné provedení tzv. IV. a V. AML směrnice.
- Navržené změny se dotýkají zejména vymezení skutečného majitele podle vzoru AML směrnice, kterým se bude rozumět každá fyzická osoba, která v konečném důsledku vlastní nebo kontroluje právnickou osobu nebo právní uspořádání. Kvůli vytykané nadbytečnosti se tak vypouští prvek tzv. koncového příjemce, nadále tedy nebude rozlišováno mezi pojmy osoba s koncovým vlivem a koncový příjemce.
- Dále se také již nebude rozlišovat přímý a nepřímý skutečný majitel. Dojde ke zpřesnění indikátorů skutečného majitele obchodních korporací. Skutečnými majiteli obchodní korporace v případě, že nebude existovat žádná fyzická osoba s podílem v obchodní korporaci větším než 25 %, budou ty fyzické osoby, které naplňují domněnku ovládnutí dle zákona o obchodních korporacích. Některé obchodní korporace, zejména ty s komplikovanou vlastnickou a řídicí strukturou, tak budou muset zkoumat, zda zápis v evidenci skutečných majitelů bude odpovídat nové právní úpravě.
- Zároveň dochází k omezení výjimek pro subjekty, o nichž platí, že nemají skutečného majitele, pouze na veřejnoprávní právnické osoby. Údaje o skutečném majiteli budou muset nově evidovat také okresní a regionální komory, politické strany a politická hnutí, církve a náboženské společnosti, odborové organizace a organizace zaměstnavatelů, společenství vlastníků jednotek a honební společenstva. U těchto právnických osob by měl být ve většině případů zaveden mechanismus automatického průpisu jejich statutárních orgánů do této evidence.
- Zpřesněny mají být též sankce za nezapsání skutečného majitele, a sice tak, že v takovém případě nelze vyplatit podíl na zisku, jiných vlastních zdrojích nebo likvidačním zůstatku.

- Novela také rozšiřuje možnosti dálkového přístupu do evidence skutečných majitelů. Změna míří především na poskytovatele dodací, kteří získají údaje bez spolupráce s žadateli. Žadatelé tedy nebudou muset poskytovatelům předkládat výpisy z evidence.
- V prvních 6 měsících od účinnosti této novely by obchodní korporace, které splnily evidenční povinnost podle dosavadních pravidel, měly být osvobozeny od poplatku za první návrh na zápis podle nové úpravy.
- Návrhem se nyní bude zabývat Senát.

(6) NOVELA ZÁKONA UPRAVUJÍCÍHO PLNĚNÍ SPOJENÁ S UŽÍVÁNÍM BYTŮ A NEBYTOVÝCH PROSTOR

- Poslanecká sněmovna schválila v prvním čtení vládní návrh zákona, kterým se mění zákon upravující některé otázky související s poskytováním plnění spojených s užíváním bytů a nebytových prostor v domě s byty. Návrh zákona byl přikázán k projednání výborům, kterým byla určena lhůta k projednání na 50 dní.
- Důvodem k přijetí této novely je transpozice relevantních ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) do českého právního řádu, která posilují práva příjemců centrálně připravovaného tepla a teplé vody na přesné, spolehlivé, jasné a včasné informace o jejich spotřebě. Návrh novely zákona mimo jiné stanoví povinnosti poskytovatele služeb informovat příjemce služeb o jeho zjištěné spotřebě tepla a spotřebě společně připravované teplé vody v pravidelných intervalech, podle směrnice alespoň v měsíčních, za předpokladu, že lze tuto spotřebu zjišťovat pomocí dálkově prováděných odečtů.

(B) GDPR

(1) STANOVISKO EVROPSKÉHO INSPEKTORA OCHRANY ÚDAJŮ VE VĚCI ÚMLUVY O BOJI PROTI VYUŽÍVÁNÍ INFORMAČNÍCH A KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ PRO ÚČELY TRESTNÉ ČINNOSTI

- Dne 22. 6. 2022 bylo v Úředním věstníku EU publikováno *Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k jednání o komplexní mezinárodní úmluvě o boji proti využívání informačních a komunikačních technologií pro účely trestné činnosti*.
- Reaguje na doporučení, aby se Evropská komise jménem EU účastnila jednání Organizace spojených národů (OSN) o komplexní mezinárodní úmluvě o boji proti využívání informačních a komunikačních technologií pro účely trestné činnosti.
- Evropský inspektor ochrany údajů ve stanovisku podpořil doporučení, aby Komise byla zmocněna k jednání jménem EU, současně však upozornil, že existuje značné riziko, že konečné znění úmluvy by mohlo ve výsledku znamenat oslabení základních práv a svobod fyzických osob stanovených právem EU, zejména jejich práva na ochranu osobních údajů a soukromí. Proto zdůraznil, že pokud by Rada zmocnila Komisi k tomu, aby v tomto rámci jednala za EU, toto zmocnění by nevyžadovalo, aby se EU stala stranou úmluvy.
- Evropský inspektor ochrany údajů se dále domnívá, že v zájmu zajištění souladu s LZPEU a SFEU by měla být zohledněna čtyři hlavní doporučení týkající se směrnic pro jednání: (i) omezit ustanovení o mezinárodní spolupráci na trestné činy vymezené v úmluvě, (ii) vyloučit přímý přístup donucovacích orgánů třetích zemí k osobním údajům a přímou přeshraniční spolupráci s poskytovateli služeb, (iii) zajistit, aby namísto úmluvy byly uplatněny budoucí dvoustranné a mnohostranné dohody se třetími zeměmi a (iv) zajistit, aby úmluva nenabyla účinku mezi dvěma smluvními státy, pokud jeden z nich oznámí, že ratifikace, přijetí, schválení nebo přistoupení druhého smluvního státu nebude mít za následek vznik vztahu mezi těmito dvěma smluvními státy podle úmluvy.

(2) STANOVISKO K NÁVRHU EVROPSKÉ KOMISE O BOJI PROTI POHLAVNÍMU ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ NA INTERNETU

- Úřad pro ochranu osobních údajů plně podpořil společné stanovisko Evropského sboru pro ochranu osobních údajů a Evropského inspektora k návrhu Evropské komise o boji proti pohlavnímu zneužívání dětí na internetu, protože představuje více rizik pro jednotlivce a pro společnost než pro zločince stíhané za sexuální zneužívání dětí.
- Cílem návrhu EK je uložit poskytovatelům hostingových služeb, interpersonálních komunikačních služeb a dalších relevantních služeb povinnosti související s odhalováním, hlášením, odstraňováním a blokováním známých a nových online materiálů týkajících se sexuálního zneužívání dětí, jakož i ostatních podobných služeb.
- Dle uvedených institucí existuje riziko, že by se návrh mohl stát základem pro všeobecné a nerozlišující skenování obsahu prakticky všech typů elektronických komunikací. Proto doporučují, aby byly dále vyjasněny podmínky pro vydání příkazu k odhalení. Používání technologií ke skenování komunikace uživatelů, jako je umělá inteligence, může generovat chyby a představuje i vysokou úroveň zásahu do soukromí jednotlivců.

(C) JUDIKATURA**(1) ÚSTAVNÍ SOUD K OTÁZCE VÝKLADU PROJEVU VŮLE A PRÁVNÍCH JEDNÁNÍ (nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 2337/21)**

- Ústavní soud se ve svém nálezu zabýval otázkou přípustného výkladu právního jednání, zejména pak smluv.
- Při výkladu právního jednání je dle soudu nepsaným pravidlem právní předpoklad, podle něhož žádný normotvůrce (tedy ani smluvní strany) nezamýšlí dát jím tvořenému aktu absurdní nebo nerozumné důsledky.
- Při výkladu právního jednání je třeba dát přednost skutečné vůli účastníků smlouvy nad formálním projevem této vůle. Formalismus spočívající toliko ve výkladu smluvního textu z něj samotného bez ohledu na vůli účastníků smluvního vztahu představuje protiústavní zásah do základních práv jednotlivce, neboť právě vůle účastníků hraje při vytváření smlouvy a její interpretaci zásadní roli. Text smlouvy je totiž toliko prvotním přiblížením se k významu smlouvy, který si chtěli její účastníci svým jednáním stanovit. Doslovný výklad textu smlouvy může, ale nemusí být v souladu s vůlí jednajících stran. Směřuje-li vůle smluvních stran k jinému významu a podaří-li se vůli účastníků procesem hodnocení skutkových a právních otázek ozřejmit, má shodná vůle účastníků smlouvy přednost před doslovným významem textu jimi formulované smlouvy. Výklad, který uvedená pravidla nerespektuje, je ve svém důsledku považován za porušení čl. 2 odst. 4 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv.

(2) ÚSTAVNÍ SOUD K PRÁVU NA PŘÍSTUP K SOUDU (nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2373/21)

- Ústavní soud se zabýval otázkou formalismu soudů při aplikaci procesních pravidel, zejména ve vztahu k vadám předepsané formy podání.
- Porušení ústavně zaručeného práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny nastane dle soudu rovněž tehdy, jsou-li splněny podmínky pro projednání určitého návrhu a rozhodnutí o něm, avšak soud k projednání tohoto návrhu nepřistoupí. Účelem podmínek řízení je zajistit řádný chod spravedlnosti a respektování právní jistoty, nikoliv omezení přístupu jednotlivce k soudu způsobem, že by uvedené právo bylo zasaženo ve své podstatě. Obecné soudy se proto musí při aplikaci procesních pravidel vyhnout jak přehnanému formalismu, který by

zasahoval do zásad spravedlivého procesu, tak přílišné „pružnosti“, která by naopak vedla k odstranění procesních podmínek stanovených zákonem.

- Obecné soudy nejsou povinny přijímat podání advokátů bez příslušného elektronického podpisu z datových schránek „jejich“ advokátních kanceláří. Pokud však Nejvyšší soud v konkrétním případě nemohl mít pochybnosti o výkladu obsahu podání stěžovatele (dovolání), přičemž stěžovatel byl na základě podaného dovolání vyzván k zaplacení soudního poplatku, který následně řádně uhradil a Nejvyšší soud se stěžovatelem opakovaně komunikoval a sděloval mu, které senáty budou jeho věc rozhodovat, je zřejmé, že stěžovatel oprávněně očekával, že jeho dovolání bylo podáno řádným způsobem a bude o něm rozhodováno. Postup Nejvyššího soudu, který po více než jednom roce stěžovateli sdělil, že se jeho dovoláním vůbec nebude zabývat s ohledem na způsob jeho doručení, proto nelze označit jinak nežli jako zcela nepředvídatelný a porušující právo na soudní ochranu.

(3) NEJVYŠŠÍ SOUD K OTÁZCE VÝPLATY ZÁLOHY NA PODÍL NA ZISKU (rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 27 Cdo 3330/2020)

- Dle rozsudku Nejvyššího soudu vznik pohledávky z titulu zálohy na podíl na zisku není závislý na další právní skutečnosti (rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku na základě řádné účetní závěrky na konci účetního období) a není podmíněn ani splněním požadavku, aby obchodní korporace měla v době rozhodnutí o výplatě dostatek prostředků na rozdělení zisku.
- Nastanou-li zákonem (popř. i stanovami) předvídané předpoklady, vzniká akcionáři (jako projev „abstraktního“ práva) „konkrétní“ právo na podíl na zisku, představující pohledávku akcionáře za společností, již odpovídá povinnost společnosti podíl na zisku poskytnout (dluh). Jedním ze zákonných předpokladů (nejde-li o pevné podíly na zisku) je i rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku.
- Nevylučují-li to stanovy, je součástí („abstraktního“) práva na zisk také („abstraktní“) právo na zálohu na podíl na zisku. I v případě zálohy platí, že nastanou-li zákonem (popř. i stanovami) předvídané předpoklady, vzniká akcionářům právo na poskytnutí zálohy na podíl na zisku, představující pohledávku akcionáře za společností a jí odpovídající povinnost společnosti zálohu vyplatit.
- Mezi tyto předpoklady patří i rozhodnutí příslušného orgánu akciové společnosti o poskytnutí zálohy na podíl na zisku, jež představuje (jakožto právní jednání společnosti) právní důvod, na jehož základě vzniká závazek, jehož obsahem je právo akcionáře (coby věřitele) na poskytnutí zálohy (pohledávka) a povinnost společnosti (coby dlužníka) zálohu poskytnout (dluh). Na tom nic nemění ani skutečnost, že záloha představuje plnění, jež musí být následně „vypořádáno“ v rámci rozdělení zisku za účetní období, za které byla záloha poskytnuta.
- O tom, že společnost poskytne (vyplatí) akcionářům zálohu na podíl na zisku, musí rozhodnout orgán akciové společnosti, do jehož působnosti tato záležitost spadá. Rozhodnutí o rozdělení zisku spadá do působnosti valné hromady. Oproti tomu rozhodnutí o poskytnutí (vyplacení) zálohy na podíl na zisku zákon výslovně nesvěřuje žádnému z orgánů společnosti; náleží proto představenstvu společnosti, resp. – má-li společnost monistický systém vnitřní struktury – správní radě.
- Rozhodnutí o tom, že společnost poskytne (vyplatí) zálohy na podíl na zisku (stejně jako rozhodnutí o rozdělení zisku), nespadá do obchodního vedení společnosti. Nedopadá na ně tudíž zákaz udělovat pokyny týkající se obchodního vedení.
- Nejvyšší soud nicméně také neshledal nic, co by bránilo tomu, aby stanovy svěřily tuto působnost valné hromadě. I tehdy, svěří-li stanovy tuto působnost nejvyššímu orgánu společnosti, však zůstává představenstvu (správní radě) povinnost posoudit, zda je rozhodnutí o poskytnutí (vyplacení) zálohy v souladu se zákonem a zda je lze realizovat, tedy zálohu poskytnout (vyplatit).

(4) NÁHRADA ŠKODY VZNIKLÉ PORUŠENÍM SMLOUVY O SMLouvĚ BUDOUcí
(rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 3062/2021)

- Nejvyšší soud se zabýval otázkou uplatnění předsmlovní odpovědnosti tehdy, nedojde-li k uzavření smlouvy předpokládané smlouvou o smlouvě budoucí. Uzavřel, že podmínky pro vznik povinnosti k náhradě škody jsou rozdílné v případě předsmlovního jednání a v případě uzavření smlouvy o smlouvě budoucí, proto je třeba mezi nimi rozlišovat.
- Povinnost k náhradě škody způsobené porušením smluvní povinnosti vyplývající ze smlouvy o smlouvě budoucí spadá pod § 2913 ObčZ, neboť tento nástroj k uzavření zamýšlené smlouvy je již sám o sobě smlouvou, jejíž porušení zakládá tzv. kontraktní (smluvní) odpovědnost. Odpovědnost podle § 2913 ObčZ je objektivní, zavinění se nezkoumá a vnitřní vztah škůdce ke vzniku škody je bez významu.

KONTAKT

TAUBEL LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.

Sokolovská 68/105, 186 00 Praha 8 - Karlín

OFFICE@TAUBELLELEGAL.COM

+420 226 251 055